

ГЕНЕЗИС ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВІСТЮ

GENESIS AND DEVELOPMENT TRENDS OF THE STATE MANAGEMENT OF INDUSTRY

Стаття присвячена комплексному аналізу еволюції публічного управління промисловістю від початку індустріалізації до сучасних тенденцій. Автор розглядає вплив різних етапів розвитку економіки, глобалізації, цифрової трансформації та змін в торговельних відносинах на парадигми управління промисловістю. Об'єкт дослідження: публічне управління промисловістю. Предмет: генезис та тенденції розвитку публічного управління промисловістю в контексті змін економічних, технологічних та соціокультурних факторів. У статті застосовано комплексний підхід, включаючи аналіз історичних джерел, порівняльний аналіз, використання статистичних даних, літературний огляд. Також запропоновано стратегічні напрямки вдосконалення публічного управління промисловістю. Стаття розпочинається історичним контекстом, де висвітлюється поява та розвиток державного втручання у промислову сферу під час індустріалізації. Далі розглядаються особливості постіндустріального періоду та реакція на глобалізацію, що привели до розмаїття методів управління. У статті окреслюються ключові фактори, які формують новий вимір публічного управління промисловістю, такі як вплив технологічних інновацій, взаємодія на міжнародному рівні та роль сталого розвитку. Зокрема, аналізується вплив глобалізації на формування регіональних стратегій та конкурентоспроможності. Завершальні розділи статті присвячені викликам та перспективам публічного управління промисловістю в майбутньому. Висновки підкреслюють необхідність гнучкості, співпраці між суб'єктами управління та адаптації до швидких змін. Автор підкреслює, що ефективне управління промисловістю вимагає розуміння і врахування специфічних особливостей країн та галузей, а також використання новаторських підходів для досягнення сталого розвитку. Стаття є актуальним внеском у вивчення динаміки публічного управління промисловістю та надає огляд перехідних етапів управлінської стратегії в контексті сучасних глобальних викликів.

Ключові слова: публічне управління, промисловість, державна промислова політика.

The article is devoted to a comprehensive analysis of the evolution of public management of industry from the beginning of industrialization to modern trends. The author examines the impact of various stages of economic development, globalization, digital transformation and changes in trade relations on industry management paradigms. Object of research: public management of industry. Subject: genesis and development trends of public management of industry in the context of changes in economic, technological and socio-cultural factors. The article uses a comprehensive approach, including analysis of historical sources, comparative analysis, use of statistical data, literature review. Strategic directions for improving public management of industry are also proposed. The article begins with the historical context, which highlights the emergence and development of state intervention in the industrial sphere during industrialization. Next, the peculiarities of the post-industrial period and the reaction to globalization, which led to a variety of management methods, are considered. The article outlines key factors shaping the new dimension of public industrial governance, such as the impact of technological innovation, international engagement and the role of sustainable development. In particular, the influence of globalization on the formation of regional strategies and competitiveness is analyzed. The final sections of the article are devoted to the challenges and prospects of public management of industry in the future. The conclusions emphasize the need for flexibility, cooperation between management entities and adaptation to rapid changes. The author emphasizes that effective management of industry requires understanding and taking into account the specific features of countries and industries, as well as the use of innovative approaches to achieve sustainable development. The article is a relevant contribution to the study of the dynamics of public management of industry and provides an overview of transitional stages of management strategy in the context of modern global challenges.

Key words: public administration, industry, state industrial policy.

УДК 336.225.2(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.36.8>

Крамаренко С.Б.

докторант кафедри управління та бізнес-адміністрування Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Постановка проблеми. У сучасному світі публічне управління промисловістю відіграє важливу роль у формуванні економічної динаміки, конкурентоспроможності та сталого розвитку. Проте, зважаючи на трансформаційний економічний, технологічний та геополітичний контекст, виникає потреба у ретельному аналізі генезису та виявленні сучасних тенденцій розвитку державного управління промисловістю. Стаття спрямована на вивчення еволюції публічного управління промисловістю в істо-

ричному контексті та розкриття актуальних тенденцій, які впливають на цю сферу сьогодні. Вона має на меті розкрити важливі аспекти та виклики, пов'язані з розвитком та управлінням промисловості в умовах сучасного глобалізованого світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізована проблематика розглядається у науковій періодиці науковців, зокрема: Сергієнко Т.І., Крайнік О.М. [1], Липов В.В. [2], Дубик В. [3], Погрібняк М.А. [4], Ліба Н.С. [5],

Макаренко І.О. [6], Шевченко О.М. [7], Голеніщева Є.Ю. [8], що проаналізовані у статті.

Невирішені раніше частини проблеми.

Незважаючи на еволюцію методів публічного управління промисловістю, залишається питання про оптимальний баланс між державним втручанням та ринковою автономією, забезпечити ефективне регулювання, що сприятиме інноваціям, конкурентоспроможності та сталому розвитку. Важливим питанням є пошук шляхів підтримки малого та середнього бізнесу, створення сприятливого середовища для малих та середніх підприємств, які відіграють важливу роль у розвитку господарства. У глобальному світі співпраця з іншими країнами є ключовим чинником, що полягає у забезпеченні ефективного партнерства та координації управління промисловістю на міжнародному рівні. Проблеми зміни клімату та екологічної відповідальності вимагають нових підходів до управління промисловістю. Зі стрімким розвитком технологій, важливо забезпечити гнучкість та адаптивність промислових систем до нових вимог. Зміни у структурі населення та суспільних цінностях можуть впливати на споживчі вподобання та ринкові динаміки. Постійне підвищення рівня освіти та навичок робочої сили є ключовим для розвитку промисловості.

Мета статті. Метою статті є аналіз генезису та виявлення сучасних тенденцій розвитку публічного управління промисловістю. Стаття

прагне дослідити еволюцію управлінських підходів у сфері промисловості в історичному контексті та розкрити ключові виклики та можливості, які впливають на сучасне публічне управління промисловістю. Шляхом аналізу попередніх підходів та ідентифікації сучасних тенденцій, стаття спрямована на поглиблене розуміння ролі держави у розвитку промисловості та її відповідності сучасним викликам та потребам.

Відповідно до поставленої мети сформовано наступні завдання:

- дослідити історичний розвиток публічного управління промисловістю, починаючи з періоду індустріалізації до сучасності;
- виявити ключові етапи та зміни у підходах до управління в цій сфері;
- визначити сучасні тенденції та виклики, які впливають на публічне управління промисловістю;
- розкрити вплив глобалізації, цифрової трансформації, змін в торговельних відносинах та інших факторів на розвиток промисловості.

Виклад основного матеріалу. Історичний розвиток публічного управління промисловістю від початку індустріалізації до сучасності представляє складний процес, в якому спостерігались значні зміни у підходах та практиках. Ключові етапи та еволюція публічного управління промисловістю можна представити у вигляді наступної таблиці – табл. 1.

Таблиця 1

Ключові етапи та еволюція публічного управління промисловістю [1–3]

Період	Строки	Характеристика
Початок індустріалізації	18–19 століття	У цей період державне втручання в економіку було обмеженим. Промисловий розвиток відбувався в основному за рахунок приватних підприємств і місцевих підприємств. Однак уряди деяких країн намагалися стимулювати розвиток промисловості шляхом надання пільг та підтримки важливих галузей.
Промислова революція та формування ролі держави у промисловому розвитку	19 століття	З розвитком залізниць, технологічного прогресу та масового виробництва, уряди почали більше уваги приділяти регулюванню економіки. Виникали перші нормативні акти, що регулювали умови праці та безпеку на робочому місці.
Велика депресія та «New Deal»	20 століття	В період Великої депресії в США влада посилила своє втручання в економіку. Президент Франклін Рузвельт запровадив програму «New Deal», спрямовану на відновлення економіки через великі державні проекти та програми.
Період після Другої світової війни	середина 20 століття	Після війни багато країн почали активно розвивати свої власні промислові бази. Уряди здійснювали інвестиції в ключові галузі, використовуючи засоби державної підтримки та регулювання.
Епоха дерегуляції та лібералізації	20 століття – початок 21 століття	З кінцем 20 століття багато країн перейшли до політики дерегуляції та лібералізації економіки, що було спричинено зростанням впливу ринкових механізмів та зменшенням державного втручання в деякі галузі.
Сучасні тенденції: цифрова трансформація та сталість	21 століття	Сучасний розвиток публічного управління промисловістю відбувається в контексті цифрової трансформації та підвищення уваги до сталого розвитку. Уряди сприяють інноваціям, впроваджуючи технологічні рішення для покращення ефективності та конкурентоспроможності галузей.

Загалом, історичний розвиток публічного управління промисловістю показує еволюцію ролі держави в економіці від мінімального втручання до активної участі та співпраці з приватним сектором, а також вплив сучасних тенденцій, які формують нові підходи до розвитку та управління галузями.

Сучасне публічне управління промисловістю стикається з рядом важливих тенденцій та викликів, які впливають на його ефективність та розвиток:

- Розширення використання цифрових технологій у промисловості вимагає від урядів адаптації до нових реалій. Публічні органи повинні враховувати вплив цифровізації на виробництво, робочу силу та конкурентоспроможність галузей [4].

- Зростання уваги до проблем зміни клімату та екологічних викликів вимагає розробки стратегій, які поєднують промисловий розвиток зі сталістю та збереженням природних ресурсів [5].

- Публічне управління повинно узгоджувати свої підходи до регулювання промисловості з міжнародними стандартами та спільними ініціативами [4].

- Промисловість все більше залежить від наукових досліджень та інновацій. Держави повинні створити сприятливе середовище для залучення інвестицій у науково-дослідну діяльність та розвиток нових технологій [6].

- Залежність промисловості від глобальних постачальницьких ланцюгів вимагає від урядів уваги до забезпечення стабільності цих ланцюгів [7].

- Зростання впливу великих технологічних компаній може створити проблеми в

сфері конкуренції та захисту прав споживачів. Держави повинні забезпечити ефективне регулювання цих суб'єктів [8].

- Досягнення гендерної рівності та чутливості у промисловості стає все більш актуальним завданням. Держави мають сприяти рівному доступу до можливостей для всіх груп населення [6].

- Розвиток промисловості вимагає кваліфікованої робочої сили. Уряди повинні сприяти навчанню та підготовці молоді для нових вимог галузей [7].

- Корупція може негативно впливати на розвиток промисловості та підірвати довіру до державних органів. Важливо впроваджувати антикорупційні заходи для забезпечення прозорості та ефективності управління [8].

Описані вище тенденції можуть бути схематично представлені наступним чином – рис. 1.

Тенденції та виклики визначають нові підходи та стратегії управління промисловістю, які мають враховувати сучасні реалії та потреби економічного розвитку.

Отже, доцільно визначити вплив глобалізації, цифрової трансформації, змін в торговельних відносинах та інших факторів на розвиток промисловості:

1. Глобалізація:

Позитивний вплив:

- зростання світової торгівлі та обміну знаннями сприяє економічному зростанню та інноваціям;

- глобальні ринки надають можливість розширювати збут та залучати іноземні інвестиції.

Виклики:

- конкуренція з-за кордону може поставити під загрозу малі та вразливі підприємства;

Рис. 1. Тенденції та виклики до системи публічного управління промисловістю

Джерело: розроблено автором

- нерівність у доступі до ресурсів та технологій може зменшити конкурентоспроможність.

2. Цифрова трансформація:

Позитивний вплив:

- впровадження цифрових технологій поліпшує ефективність виробництва;
- забезпечує нові можливості для інновацій;
- створює зручні канали зв'язку зі споживачами.

Виклики:

- нерівність у доступі до технологій може зростати, спричиняючи розрив між розвинутими та розвиваючимися країнами;

- висока автоматизація може викликати втрату робочих місць.

3. Зміни в торговельних відносинах:

Позитивний вплив:

- укладання міжнародних торговельних угод сприяє відкриттю нових ринків для експорту та імпорту;

- вільний обіг товарів та послуг підтримує конкуренцію та стимулює ефективність.

Виклики:

- торговельні конфлікти можуть призвести до торговельних бар'єрів, що обмежують доступ до ринків;

- зміни в торговельній політиці можуть вразити національні галузі.

4. Зміни в споживацьких уподобаннях:

Позитивний вплив:

- зміна попиту на більш сталі товари може сприяти розвитку екологічно відповідальних технологій та продукції.

Виклики:

- невідповідність споживацьких уподобань може призвести до надмірного застосування ресурсів та енергії у неефективних галузях.

Отже, слід відзначити, що вплив глобалізації, цифрової трансформації, змін в торговельних відносинах та інших факторів варіюється залежно від конкретних країн та різних галузей. Кожна національна економіка має свої власні особливості, структури та рівень розвитку, що визначають специфіку та масштаб впливу цих факторів.

Висновки та пропозиції. Сьогоднішні тенденції в публічному управлінні промисловістю визначаються глибокими змінами в економічних, технологічних та соціокультурних аспек-

тах. Глобалізація створює нові можливості для експорту та співпраці, але також вносить виклики стосовно конкурентоспроможності та сталості. Цифрова трансформація відкриває двері до нових технологій та інновацій, однак потребує від урядів адаптації до швидких змін у виробництві та зайнятості. Забезпечення ефективної співпраці між державними органами, бізнесом та громадськістю є ключем до досягнення позитивних результатів у розвитку промисловості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сергієнко Т.І., Крайнік О.М. Управління ефективністю зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств на мегарівні. Промисловий потенціал складних соціально-економічних систем цифрового суспільства: макро-, мезо- та мікрорівень; колективна монографія/ за ред. д.філософ.н., проф. Воронкової В.Г., д.е.н., проф. Метеленко Н.Г. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 2022. С. 195–245.

2. Липов В. В. Еволюція інституційних форм конкурентних відносин: від першої до четвертої промислової революції. Економічна теорія. 2020. № 1. С. 20–40. <https://doi.org/10.15407/etet2021.01.020>

3. Дубик В. (2020). Фінансова політика держави у розвитку зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС. Молодий вчений, 10 (86), 215–218. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-45>

4. Погрібняк М. А. Механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Погрібняк М. А.; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2008. 20 с.

5. Ліба Н.С. Формування основних цілей регіональної промислової політики. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 22. Ч. 2. С. 63–67.

6. Макаренко І.О. Сучасні складові державної промислової політики України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2010_3_11

7. Шевченко О. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності у сучасних трансформаційних умовах. Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток. 2017. № 1. С. 47–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pandr_2017_1_8

8. Голенищева Є. Ю. Особливості формування та реалізації державної інвестиційної політики в різних країнах світу. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. 2016. Вип. 1. С. 115–122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2016_1_19